

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 190/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného IVANOVIČ LEGAL s.r.o., Štúrova 11, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/153/2022 z 25. októbra 2023 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/153/2022 z 25. októbra 2023 a jemu predchádzajúcim postupom. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou o náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej správy z 31. decembra 2018 doručенou Okresnému súdu Bratislava I domáhal od žalovaného – Slovenskej republiky náhrady škody v celkovej výške 31 420,36 eur s príslušenstvom a nemajetkovej ujmy vo výške 50 000 eur v dôsledku nezákonného rozhodnutia, rozhodnutia o väzbe a rozhodnutia o treste.

3. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 16C/1/2019 z 15. júna 2020 bola žaloba sťažovateľa zamietnutá z dôvodu, že žalovaný sa dôvodne dovolal premlčania nároku uplatneného sťažovateľom.

4. Sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu argumentoval, že námietku premlčania považuje za rozpornú s dobrými mravmi. Poukázal na to, že žalovaný viackrát menil podmienky súdneho konania, keď došlo k zmene právneho predpisu vo vzťahu k vyrubeniu súdneho poplatku, keďže dlhé desaťročia bolo možné zaplatiť súdny poplatok v lehote na odvolanie. Zároveň došlo k používaniu elektronických správ v súdnom konaní, pričom elektronické schránky mali spočiatku časté výpadky.

5. Sťažovateľ si prvýkrát uplatnil nárok na náhradu škody žalobou z 21. septembra 2017, teda pred uplynutím premlčacej doby. Súd prvej inštancie konanie uznesením sp. zn. 15C/31/2017 z 9. apríla 2018 zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku vo výške 20 eur v určenej lehote napriek tomu, že sťažovateľ žiadal o odpustenie zmeškania lehoty pre (údajne) preukázateľné technické problémy na strane elektronickej schránky, poukazujúc na to, že mu nebola riadne doručená výzva na zaplatenie súdneho poplatku. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť. Sťažovateľ uhradil súdny poplatok za podanú žalobu 11. mája 2018, t. j. bezprostredne po tom, ako sa oboznámil s obsahom predmetnej výzvy, príkazom na úhradu, domnievajúc sa, že výzvu na úhradu nemožno považovať za doručenú 20. novembra 2017 a účinky doručenia nemožno spájať s týmto dátumom pre objektívnu nemožnosť oboznámiť sa s obsahom správy z dôvodu technickej vady systému Ústredného portálu verejnej správy (ďalej len „ÚPVS“). Nezrušenie uznesenia o zastavení konania, ako aj neodpustenie zmeškania súdom určenej lehoty malo za následok odňatie možnosti sťažovateľovi konať pred súdom. Sťažovateľ podal 24. júla 2018 ústavnú sťažnosť, v ktorej namietal uvedený postup okresného súdu, o ktorej ústavný súd rozhodol 26. septembra 2018.

6. Sťažovateľ bol tak bez svojho zavinenia nútený podať novú žalobu o náhradu škody, k čomu došlo 31. decembra 2018, pričom zastáva názor, že premlčacia doba od podania prvej žaloby v súlade § 112 Občianskeho zákonníka spočívala a spočíva po celý čas od podania prvého žalobného návrhu 21. septembra 2017 (plus 6 mesiacov, počas ktorých bol nárok žalobcu predbežne prerokúvaný). V nadväznosti na uvedené sa sťažovateľ domnieva, že námietka premlčania uplatnená žalovanou bola v rozpore s dobrými mravmi a súd na ňu nemal prihliadať.

7. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16Co/148/2020 z 25. januára 2022 odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil, stotožňujúc sa s jeho odôvodnením založeným na závere o premlčaní nároku sťažovateľa na náhradu škody a na závere, že iné konanie, ktoré bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku, nemá žiaden vplyv na skutočnosť, že žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej doby.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v ktorom argumentoval, že rozhodnutia súdov sú nedostatočne odôvodnené, a tiež, že okresný súd a krajský súd nesprávne identifikovali, ktoré skutočnosti sú pre rozhodnutie sporu zásadné a kto znáša dôkazné bremeno k sporným tvrdeniam, keď okresný súd sa vo svojich záveroch obmedzil len na konštatáciu, že nie je schopný zhodnotiť technickú nefunkčnosť systému (s čím sa stotožnil aj odvolací súd), a nezohľadnil, že sťažovateľ nebol objektívne schopný z dôvodov, ktoré nie sú ním zavinené, predložiť dôkazy o neexistencii obsahu správy – výzvy na zaplatenie súdneho poplatku s platobným prepisom – príkazom (negatívna dôkazná teória). Prehnané formalistické požiadavky

všeobecného súdu týkajúce sa preukázania nefunkčnosti systému ÚPVS v čase doručenia podania/nesprístupnenia obsahu predmetnej výzvy sú ústavne neakceptovateľné.

9. Rozsudkom najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa zamietnuté z dôvodu, že okolnosti tohto prípadu nie sú takej výnimočnej povahy, aby spôsobovali prelomenie zásad uvádzaných v rozhodnutiach súdov nižšej inštancie, na základe ktorých by bolo možné dôjsť k záveru, že vznesenie námietky premlčania žalovanou by bolo možné považovať za rozpor s dobrými mravmi.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Porušenie práv sťažovateľa spočíva v postupe najvyššieho súdu, ktorý nenapravil pochybenie krajského súdu s ohľadom na osobitné okolnosti právnej veci odôvodňujúce záver, že námietka premlčania uplatnená žalovanou bola v rozpore s dobrými mravmi, a preto na ňu súd nemal prihliadať. Najvyšší súd sa s podstatnou argumentáciou sťažovateľa uvedenou v jeho dovolaní dostatočne nevysporiadal, keď nesprávne právne posúdil námietku premlčania, spočívajúce premlčacej doby a dospel k arbitrárnym záverom.

11. Je nepochybné, že sťažovateľ bol v konaní iniciatívny a stále vyvíjal činnosť smerujúcu k riadnemu pokračovaniu súdneho konania. Z konania sťažovateľa bolo zrejmé, že realizáciou jednotlivých úkonov vyjadril vôľu, aby sa v konaní riadne pokračovalo.

12. Nečinnosť súdu v konaní (v čase podania aktuálnej žaloby – absencia rozhodnutia ústavného súdu) nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa a nemôže mať za následok pokračovanie plynutia premlčacej doby.

13. Sťažovateľ zastáva názor, že rozhodnutia súdov prvej a druhej inštancie, ako aj najvyššieho súdu sú založené na príliš formalistickom výklade práva v rozpore s požiadavkou materiálnej ochrany práv zo strany súdnej moci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie označených práv sťažovateľa (čl. 46 ods. 1 a 3, čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým zamietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľa o náhradu škody a nemajetkovej ujmy z titulu nezákonného rozhodnutia z dôvodu, že žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej lehoty.

15. Podľa § 43 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

16. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody,

pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

17. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a v) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až u) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

18. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

19. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

20. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 255/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu.

21. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neformuluje vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu žiadne konkrétne námietky obsahujúce ústavnoprávnu relevanciu (okrem čiastkovej citácie obsahu jeho odôvodnenia) ani (a najmä) nerozlišuje medzi pochybeniami jednotlivých konajúcich všeobecných súdov s adresnou relevanciou pre najvyšší súd. Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom nepredložil argumenty, od ktorých odvíja svoj nesúhlas s rozsudkom najvyššieho súdu, nekonkretizuje, v čom spočíva pochybenie najvyššieho súdu pri preskúmaní ním uplatnených dovolacích dôvodov [§ 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP], na základe ktorých bolo jeho dovolanie zamietnuté; jeho sťažnostná argumentácia je tak nedostatočná, založená predovšetkým na všeobecných floskulách a stereotypných formuláciách o nesprávnosti posúdenia, arbitrárnosti záverov a nevysporiadaní sa s predstretou argumentáciou.

22. Rozsah nedostatkov odôvodnenia ústavnej sťažnosti je taký, že ústavný súd nemal priestor, aby svojím zásahom (či už vo forme výzvy na doplnenie ústavnej sťažnosti, alebo vlastnou aktivitou) odstránil tieto nedostatky ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom

ustanovených náležitostí sa týkalo najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (nedostatočného odôvodnenia), teda podstaty ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľa nevyžýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019).

23. Ústavný súd v tejto súvislosti tiež pripomína, že označené nedostatky zákonom ustanovených náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, úlohou ústavného súdu nemôže byť abstrahovať či hľadať ústavne relevantnú argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

24. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to najmä relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

25. Ústavný súd *obiter dictum*, avšak vo vecnej nadväznosti na svoj primárny záver dodáva, že sťažovateľ včasnosť podania v poradí druhej žaloby o náhradu škody (podanej takmer 9 mesiacov po zastavení predchádzajúceho konania o náhradu škody) a riadne pokračovanie v konaní pri spočívaní premlčacej doby (§ 112 Občianskeho zákonníka) nemôže odvodzovať od rozhodnutia o jeho predchádzajúcej ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 470/2018 z 26. septembra 2018 odmietol pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí. Navyše z hľadiska v dotknutom ustanovení upraveného uplatnenia práva na súde alebo inom príslušnom orgáne ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, na ktorých sa uplatňujú konkrétne (s relevanciou pre tento prípad) majetkové nároky, nerozhoduje o žalobnom návrhu, nie je nadriadeným orgánom všeobecných súdov, ale nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. To súvisí s postupom sťažovateľa, ktorý podával skoršiu ústavnú sťažnosť, atakujúc postup, ktorým bolo konanie pred všeobecným súdom zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku, avšak neuspel rovnako vo vzťahu k obsahovo kontroverznému návrhu na odpustenie zmeškania lehoty (čo predchádzalo podaniu novej žaloby). Táto procesná situácia v súhrne vyznieva tak, že nie je už možné preskúmať argumentáciu súvisiacu s tvrdením o včasnom zaplatení poplatku/nemožnosti zastaviť predmetné konanie, prípadne privodiť odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie poplatku s rovnakým výsledkom (pokračovania pôvodného konania). Sťažovateľ v tomto kontexte aj novopodanou ústavnou sťažnosťou smeruje k výsledku, ktorý požadoval v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 470/2018 (snažiac sa z tohto dôvodu napadnúť rozsudok najvyššieho súdu), dôvod jeho neúspechu v skoršom konaní však už z dôvodu oneskorenosti a vzhľadom na prieskum (len) aktuálne napadnutého rozhodnutia vylučuje ústavnoprávne posúdenie. To v súhrne predurčuje uhol pohľadu na spočívanie premlčacej doby po podaní prvej žaloby, ktorý, ako už bolo vo vzťahu k pôvodnému konaniu pred ústavným súdom naznačené, vylučuje akceptovateľnosť takého, pre sťažovateľa pozitívneho záveru.

26. Ústavný súd v obsahovej nadväznosti konštatuje, že argumentácia sťažovateľa vyznieva rozporuplne, pokiaľ na jednej strane namieta, že žaloba bola podaná včas (k tomu pozri predchádzajúci bod), na druhej strane jeho zásadná námietka v konaní spočívala v tvrdení, že námietka premlčania vznesená žalovanou bola v rozpore s dobrými mravmi a súdy na ňu nemali prihliadať, čo sa navzájom vylučuje (včasnosť uplatnenia práva stavia do irelevantnej pozície skúmanie námietky premlčania z titulu dobrých mravov). Vzhľadom na popísané okolnosti

priebehu uplatňovania nároku sťažovateľa sprevádzaného zastavením pôvodného konania pre nezaplatenie súdneho poplatku je však absencia ústavnej neudržateľnosti zohľadnenia námietky premlčania zrejماً.

27. Vzhľadom na uvedené závery ústavný súd dodáva, že z pripojeného rozsudku najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v procesných kódexoch, ktoré bol najvyšší súd v čase svojho rozhodovania povinný na daný prípad aplikovať. Napadnuté rozhodnutie nevykazuje znaky arbitrárnosti, čo pri nedostatku inej zohľadniteľnej argumentácie sťažovateľa zástupne vedie k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ním podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu